

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

C9PID15C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

1 Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je **60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U všech úloh/podúloh je **právě jedna** nabízená **odpověď správná**.
- Za nesprávnou nebo neuvedenou odpověď **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** píšící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, zabarvte pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
4

- Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí (např. dva křížky u jedné úlohy) bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď запиšte do stejného pole. Zápisy uvedené mimo vyznačená bílá pole záznamového archu nebudou hodnoceny.
- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.

1 bod

1 **Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?**

- A) Na úporný kašel si lékaře ztěžoval už několik měsíců.
 - B) Všechny obchody tento týden zlevnily mléčné výrobky.
 - C) Nový trenér dokázal fotbalisty při tréninku úplně ztrhat.
 - D) Během festivalu měli diváci možnost zhlédnout šest filmů.
-

1 bod

2 **Které z následujících souvětí obsahuje vedlejší větu předmětnou?**

- A) Vešel zrovna ve chvíli, kdy porada končila.
 - B) Až se vrátím z dovolené, čeká mě narozeninová oslava.
 - C) Aby ušetřili peníze, pronajali si byt společně s kamarády.
 - D) Zatím vůbec netušil, o kterém z témat bude muset přednášet.
-

max. 4 body

3 **Přiřadte ke zvýrazněným slovesným tvarům v jednotlivých větách (3.1–3.4) odpovídající mluvnické kategorie (A–F):**

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

3.1 Nikdy **neposlouchali** rady jiných lidí. _____

3.2 **Budete sledovat** nový televizní seriál? _____

3.3 Na přípravě projektu **byste se podíleli** společně s námi. _____

3.4 Všechny vaše připomínky **budou** do smlouvy **zapracovány**. _____

- A) 3. osoba, číslo množné, způsob podmiňovací minulý, rod trpný
- B) 2. osoba, číslo množné, způsob podmiňovací přítomný, rod činný
- C) 3. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas minulý, rod činný
- D) 2. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas minulý, rod trpný
- E) 3. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas budoucí, rod trpný
- F) 2. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas budoucí, rod činný

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 4–5

TEXT 1

Když se snáší noc na střechy Petěrburgu
padá na mě žal
zatoulaný pes nevezal si ani kůrku
chleba kterou jsem mu dal

Lásku moji kníže Igor si bere
nad sklenkou vodky hraju si s revolverem
havran usedá na střechy Petěrburgu
čert aby to spral

Nad obzorem letí ptáci slepí
v záři červánků
moje duše široširá stepi
máš na kahánku

Mému žalu na světě není rovno
vy jste tím vinna Naděždo Ivanovno
vy jste tím vinna až mě zítra najdou
s dírou ve spánku

(J. Nohavica, Petěrburg)

TEXT 2

Anafora je opakování stejného slova nebo slovního spojení na začátku po sobě jdoucích veršů.

(R. Ibrahim, Teorie literatury)

2 body

4 Vypište z TEXTU 1 verše, v nichž se vyskytuje anafora:

1 bod

5 Který z následujících úseků výchozího textu nejlépe vystihuje význam spojení *být smrtelně nemocen* nebo *být v nebezpečí*?

- A) padá na mě žal
- B) čert aby to spral
- C) máš na kahánku
- D) nevezal si ani kůrku

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 6–8

TEXT 1

Preventivní očkování dětí proti některým chorobám spolehlivě chrání většinu populace. Vzácně však očkování může očkované děti vážně poškodit.

V dnešní době média často věnují mimořádnou pozornost jedinému případu dítěte poškozeného očkováním, zatímco o statisícové populaci, kterou očkování bezpečně chrání, se vůbec nezmiňují. Nežádoucím důsledkem jejich manipulativních článků je pak neočkovaná populace.

(F. Koukolík, J. Drtilová, *Vzpoura deprivantů*, upraveno)

TEXT 2

Nástroje propagandy:

Přenos

Přenos užívá obecně přijímanou autoritu (např. známou osobnost) nebo symbol k tomu, aby cíl propagandy přijal, nebo odmítl nějaký postoj. Předkládané symboly však nemají s řešenou problematikou mnoho společného.

Jedna rodina

Tento propagandistický nástroj lidem podsouvá: „Cítíme se tak všichni, koukej se cítit stejně.“ Za tímto účelem se např. pořádají pochody, při nichž bývají lidé stejně označeni (nosí stejné odznaky, mávají stejnými vlajkami aj.) a hromadně skandují.

Palebná příprava

Princip palebné přípravy spočívá v pravidelném zveřejňování obecných článků a zpráv (tzn. bez vztahu ke konkrétní situaci), jejichž úkolem je připravit cíl propagandy na klíčové sdělení. Poté je přijetí propagandistovi informace snazší.

Výjimka z pravidla

Smyslem tohoto nástroje je, aby cíl propagandy získal povědomí, že výjimka z pravidla je pravidlo.

(F. Koukolík, J. Drtilová, *Vzpoura deprivantů*, upraveno)

1 bod

6 Který z následujících nástrojů propagandy se projevil v situaci popsané v druhém odstavci TEXTU 1?

- A) přenos
- B) jedna rodina
- C) palebná příprava
- D) výjimka z pravidla

2 body

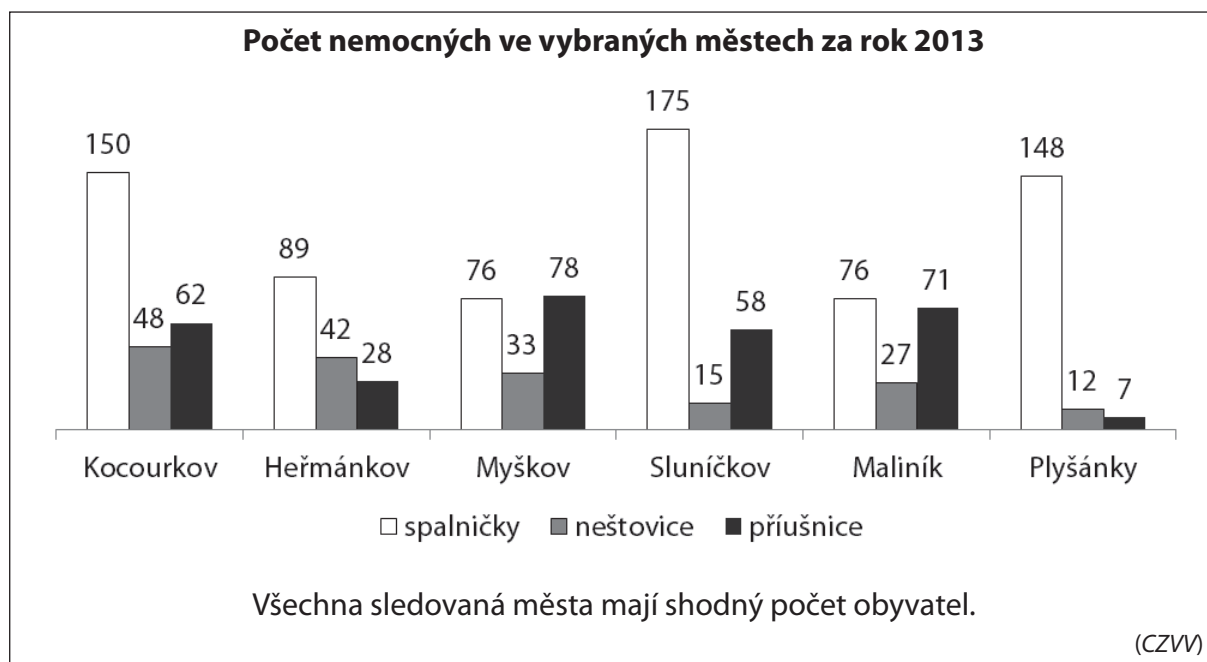
7 Najděte v TEXTU 1 synonymum ke slovu *ojediněle* a napište ho:

1 bod

8 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 2 je pravopisná chyba?

- A) nosí stejné odznaky, mávají stejnými vlajkami
- B) poté je přijetí propagandistovi informace snazší
- C) smyslem tohoto nástroje je, aby cíl propagandy získal povědomí
- D) princip palebné přípravy spočívá v pravidelném zveřejňování obecných článků

VÝCHOZÍ GRAF K ÚLOZE 9

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím grafu (A), či nikoli (N):

	A	N
9.1 Výskyt spalniček v Myškově dosáhl stejné hodnoty jako výskyt příušnic v Maliníku.	☐	☐
9.2 Ze všech sledovaných měst se nejméně případů neštovic vyskytlo ve Sluničkově.	☐	☐
9.3 V každém ze sledovaných měst se ze všech uvedených nemocí nejvíce rozšířily spalničky.	☐	☐
9.4 Ze všech sledovaných měst byl nejnižší počet nemocných příušnicemi zaznamenán v Plyšánkách.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 10–11

Mému blízkému příteli se v poslední době dařilo, tedy aspoň mě to tak připadalo. Dobył srdce **své** vyvolené a v práci byl povýšen. Pořídil si nový přepychový vůz a koupil pozemek ve vilové čtvrti, kam se poslední dobou stěhují známý podnikatelé. Začal se také soukromně učit na klavír a docela mu to šlo, i když na Bachovy skladby si ještě netroufal. Byl jsem přesvědčen, že má všechno, ale to jsem se opravdu velmi zmýlil.

(CZV)

max. 4 body

- 10 Napište pravopisně správně slova, která jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou:

max. 3 body

- 11 Napište slovní druh slova zvýrazněného ve výchozím textu a určete u něj pád, číslo a rod:

(Odpovězte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–16

V době, kdy u nás literaturu i vědu ovládala latina, se mistr Jan Hus pustil do spisování v mateřtině. Že by ho k tomu svedl příklad Tomáše ze Štítného? Těžko říct. Štítný měl na něho určitě velký vliv, ale Hus sám znal rodnou řeč v mluvené i psané podobě dokonale, čímž se lišil od svých současníků. Je ale pravda, že si některé svoje texty nejprve načrtl v latině a pak je překládal do češtiny. Jako většina vzdělanců jeho doby byl totiž i on zaklet do latiny. Časem mu však krása některých českých slovních spojení ***** , a tak čeština nad latinou zvítězila.

Velice stál o to, aby Češi strážili svůj národní poklad – český jazyk, každému proto kladl na srdce, aby jeho mluva neskřípala groteskními germanismy. Ty byly totiž tenkrát v kurzu, což můžeme považovat za módní záležitost a současně za projev nekulturnosti. Hus dokonce napsal: „Mrskání by byli hodni Pražané a jiní Čechové, když mluví zpola česky a zpola německy.“

Na šíření češtiny se Jan Hus aktivně podílel. Kromě toho, že hodně českých slov sám vymyslel, nahrazoval ve svých textech a kázáních některá **archaická slova** novějšími a podle něj příhodnějšími výrazy, např. starší slovo *Hospodin* nahradil slovem *Pán*, místo podstatného jména *vrah* používal *nepřítel*. (Slovo *vrah* totiž ve starší češtině, ještě než se Hus narodil, označovalo nepřítele obecně, mělo tedy trochu jiný význam než dnes.)

(www.rozhlas.cz, upraveno)

1 bod

- 12 Které z následujících slov neobsahuje předponu?

- A) stál
- B) svedl
- C) spojení
- D) spisování

1 bod

13 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) úplně opojila
- B) doslova učarovala
- C) vysloveně ohromila
- D) neskutečně omámila

1 bod

14 Která z následujících možností odpovídá významu slovního spojení *archaická slova*?

(Posuzované slovní spojení je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) nářeční slova
- B) zastaralá slova
- C) nově vzniklá slova
- D) citově zabarvená slova

max. 2 body

15 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (A), či nikoli (N):

	A	N
15.1 Stejně jako většina vzdělanců jeho doby překládal i Hus svá česky psaná díla do latiny.	☐	☐
15.2 Tomáš ze Štítného byl Husovým vzorem, kvůli němu se Jan Hus naučil výborně mluvit česky.	☐	☐
15.3 Srovnáme-li předhusovskou češtinu a češtinu dnešní, dojdeme k závěru, že se význam slova <i>vrah</i> posunul.	☐	☐
15.4 Nevzdělaní lidé často komolili německá slova, proto na ně Jan Hus apeloval, aby respektovali gramatická pravidla němčiny.	☐	☐

1 bod

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se neuplatňuje obraznost?

- A) strážili svůj národní poklad
- B) byl totiž i on zaklet do latiny
- C) čímž se lišil od svých současníků
- D) mluva neskřípala groteskními germanismy

3 body

17 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) „Okamžitě to ztiš!“ rozkřikl se na něho znovu Franco a zvedal se. Kluk trochu zbledl, ale řekl umíněně: „Ty mi nemáš co poroučet! A vůbec nikdo! Já si můžu pouštět tranzistorák, jak chci.“

B) Momo šla k němu a tiše se vedle něj posadila. Chlapec rádio vypnul. Chvilí nikdo nemluvil.

C) Franco zavolal na chlapce výhružně: „Nemůžeš tu pitomou škatuli pouštět trochu potichu?“

D) „Má pravdu,“ ozval se starý Beppo, „nemůžeme mu to zakázat. Můžeme ho o to leda požádat.“ Franco se znovu posadil. „Tak ať jde jinam,“ řekl otráveně, „celé odpoledne všechno kazí.“ „Snad má nějaký důvod,“ odpověděl Beppo a podíval se přes maličké brýle bedlivě a mírně na malého chlapce. „Jistě má nějaký důvod...“ Mrňous mlčel. Za chvíli rádio ztišil a díval se jinam.

E) Malý kluk se šklebil a volal ze svého místa: „Ani slovo ti nerozumím. Tranzistorák hraje moc nahlas.“

(M. Ende, *Děvčátko Momo a ukradený čas*, upraveno)

17.1 _____

17.2 _____

17.3 _____

17.4 _____

17.5 _____

1 bod

18 Ve kterém z následujících souvětí je správně zapsána interpunkce?

- A) Spisovatel Pavel Šrut má schopnost najít tvory, kteří se dětem líbí, a které v jiných knihách nenajdou.
- B) Zdánlivě jasný případ se komplikuje, a tak se policista Harry Hole ocitá ve smrtelném nebezpečí, které si včas neuvědomí.
- C) Za knihu *Poloviční bratr*, která byla přeložena do češtiny byl autor oceněn prestižní cenou a dostalo se mu zaslouženého uznání.
- D) Čtenáři se z knížky *Kde rostou peníze* dozví i to, proč je hloupé, někomu závidět a že v životě existují důležité věci, které se za peníze koupit nedají.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–20

Hvězdy ve vesmíru pracují se záchrannou sítí, a proto nám žádná nepadne na hlavu.

(R. Gómez de la Serna, *Co vykřikují věci*)

1 bod

19 Ve které z následujících možností je uvedena základní skladební dvojice?

- A) pracují se sítí
- B) nám nepadne
- C) žádná nepadne
- D) pracují ve vesmíru

2 body

20 Vypište z výchozího textu přívlastek neshodný:

max. 3 body

21 Přiřadte k vynechaným místům (*****) v jednotlivých větách (21.1–21.3) výraz (A–E), který se v daném spojení běžně užívá:

(Každý výraz z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dva výrazy zbudou a nebudou použity.)

- 21.1 Lupič ***** na jižní Moravě přepadl další banku. _____
- 21.2 Na obrázku je ***** dům s malou předzahrádkou. _____
- 21.3 ***** termín zkoušek lze najít na webových stránkách školy. _____

- A) řádný
- B) řadicí
- C) řádící
- D) řadový
- E) řadový

1 bod

22 Která z následujících vět neobsahuje chybně užitou koncovku?

- A) Několik let se léčil kvůli problémům s oběma kolenama.
- B) V rohu místnosti byl stůl se čtyřma zlomenýma nohama.
- C) Kapesní hodinky ukazovaly čas miniaturníma ručičkama.
- D) Potutelně na mě mrkal svýma krásnýma modrýma očima.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 23–26

Jmenuji se Marie Kostková z Kostky. Kostka je naše rodové sídlo. Pětkrát jsme o ni přišli a pětkrát jsme ji dostali zpátky. Nejdřív jsem z toho měla radost, ale ta mě brzy přešla. Musím přiznat, že Kostka potřebuje pevnou ruku.

Kastelán Josef pořád chodí v tom samém županu, který používá zároveň jako ručník, kapesník a prostěradlo. V seznamu, podle kterého mu nakupuji, se ještě neobjevila zubní pasta.

Po téměř třech měsících jsem také nepřišla na to, co takový kastelán kromě čtení novin a nadávání na turismus vlastně dělá. Pozoruhodný je i jeho názor, že je zbytečné cokoli opravovat, protože se to stejně zase pokazí. Relativně dobrý stav našeho hradu Kostka je tedy důkazem fortelné práce mnoha předchozích generací, nikoli jeho „celoživotní péče“, jak se snaží namluvit okolí.

V bytě našeho zahradníka pana Spocka jsem ještě (naštěstí) nebyla, ale při jeho hygienických zvyklostech a páchnoucím oblečení mě udivuje, že mu vypadávají jenom vlasy. Pokud zrovna neumírá, tvrdí, že se stará o rostliny ve skleníku. Přestože jsem v péči o zeleň úplný laik, pochybuji, že rostliny ho prosí, aby jim denně hrál několik hodin na klavír.

Matka sice nepáchne a sprchuje se několikrát denně, ale jinak také nedělá nic. Jistě, vzorná hospodyňka nebyla ani ve Státech, ale od příjezdu na Kostku ještě ani jednou neumyla nádobí, o vaření ani nemluvě (což je vlastně nakonec dobře).

Z knihovny se celé dny ozývají otcovy zoufalé výkřiky, pouze občas přerušené škrabáním drápů po parketách. Pokud by si někdo chtěl udělat obrázek aristokrata na konci dvacátého století a jako vzorový příklad by vzal mého otce, musel by konstatovat, že šlechtic tráví většinu času tím, že učí psy aportovat papuče a prožívá **permanentní** úzkost z exekuce.

(E. Boček, *Poslední aristokratka*, upraveno)

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (A), či nikoli (N):

	A	N
23.1 Pan Spock překonává své nemoci zájmem o klasické metody pěstování skleníkových rostlin.	☐	☐
23.2 Na sklonku druhého tisíciletí všichni šlechtici zchudli a svůj volný čas trávili výcvikem psů.	☐	☐
23.3 Zaměstnanci hradu Kostka se při práci řídí pevným řádem, který byl nastolen příchodem rodiny Kostkovy na hrad.	☐	☐
23.4 Marie Kostková oceňuje matčino kuchařské umění, proto je jí líto, že po příjezdu na Kostku nemá už matka na vaření čas.	☐	☐

2 body

24 Napište, kolik postav vystupuje ve výchozím textu:

1 bod

25 Kterým z následujících slov lze nahradit slovo *permanentní* tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) skrytou
- B) svíravou
- C) nepřetržitou
- D) nesnesitelnou

1 bod

26 Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Text humorným způsobem zprostředkovává život na hradě Kostka, protože chce čtenáře především pobavit.
- B) Text podává svědectví o dějinách hradu Kostka, protože chce čtenáře především poučit o historických reáliích.
- C) Text podrobně analyzuje duševní život postav, protože chce čtenáři především ukázat záporné stránky života novodobých šlechticů.
- D) Text věcně vysvětluje rozdíly mezi šlechtou a poddanými, protože chce čtenářům především přiblížit vztahy mezi těmito společenskými vrstvami.

max. 2 body

27 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N):

	A	N
27.1 Tetiččin manžel trpěl nedoslýchavostí a po úrazu, který utrpěl loni, chodil už jenom o holích.	☐	☐
27.2 Pomoz mi udělat takovou drobenku, jakou máš rád, potřebuji posypat tvarohový koláč se švestkami.	☐	☐
27.3 Zástupy fanoušků z Ústí nad Labem se shlukly u vchodu do kina, na premiéru totiž přicházeli slavní filmoví herci.	☐	☐
27.4 Při svém desetidenním pobytu v Americe, kterým ho rodiče odměnili za dobré vysvědčení, navštívil také nejvýznamnější kanadská města.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Zapomínání se nemusí rovnat stáří v případě, že mozek budete denně pořádně procvičovat. Lidé vedení ke čtení knih lépe zapojují svou fantazii, což pomáhá jejich mozek udržovat v kondici. Ještě účinnější trénink šedých buněk je přeřikávání textů nahlas!

(Překvapení, 1. 11. 2010, upraveno)

1 bod

28 Které z následujících slov není ve výchozím textu podstatným jménem?

- A) čtení
- B) vedení
- C) přeřikávání
- D) zapomínání

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Z rozhovoru s Arnoštem Lustigem

Redaktor: Kdy jste byl za války nejbliž smrti?

Arnošt Lustig: *****

(www.kinobox.cz, upraveno)

1 bod

29 Která z následujících možností patří na vynechané místo (***) ve výchozím textu, a je tedy odpovědí na otázku redaktora?**

- A) V Osvětimi jsme už byli ve zvláštní karanténě připraveni, že nás zaplynou, už nás ani netetovali.
- B) Přišel soudruh z ústředního výboru a zeptal se nás, kdo souhlasí s popravou velezrádkyně Milady Horákové.
- C) Přestali jsme se modlit, když jsme v koncentráku viděli esesáky, jak v osmimetrových jámách spalují tělíčka batolat.
- D) V lágru jsme zaslechli pověst o tom, jak krásná polská židovka odsouzená k smrti vytrhla oficirovi pistoli, zastřelila ho a navíc postřelila jeho adjutanta.

1 bod

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Zůstal stát oněmělý hrůzou.
- B) Film se promítal v zatemněné místnosti.
- C) Po setmění nemají malé děti vůbec chodit ven.
- D) Nemluvil se mnou kvůli malému nedorozumnění.